

rasporedom koji se odnosi na njegu glasa, studentima glume čini se da je njihov dnevni raspored u raskoraku s poželjnim uvježbavanjem i čuvanjem glasove kvalitete. Te se primjedbe više odnose na cjelokupno rasporedivanje teorijskih i praktičnih predmeta u njihovom školovanju, a manje na spremnost slušanja savjeta o njezi glasa. Tijekom akademske naobrazbe, kad za to ima prigodu, stručnjak fonetičar može poučavati, ali ne može nadzirati rade li studenti, budući vokalni profesionalci, po njegovim uputama o fonetskoj njezi glasa i izgovora. U određenoj mjeri to se može pripisati malom ili nikakvom broju sati koji naše akademsko školovanje predviđa za fonetsku njegu glasa i brigu o estetici glasa i dobrom izgovoru, a što, na žalost, najčešće ne ovisi o želji studenata i stručnjaka fonetičara, nego o unutrašnjoj organizaciji i ciljevima pojedinih akademija. Na sreću, i u našoj sredini postoji danas konkurenčija u takvoj naobrazbi, pa optimistično tvrdimo da će fonetska kultura njege glasa vremenom biti sastavni dio naobrazbe budućih vokalnih profesionalaca, kao što je danas slučaj, primjerice na osječkoj Akademiji za glumu i lutkarstvo, na zagrebačkoj Muzičkoj akademiji te na Filozofskom fakultetu u Zagrebu u naobrazbi budućih fonetičara te ostalih nastavnika.

III.2. Čimbenici kulture njege glasa

Dakle, ne trebaju samo elitni vokalni profesionalci (scenski glumci i operni i ostali pjevači) biti upoznati s njegom glasa. Kao što je rečeno, i nastavnički glas ima povećane zahtjeve koji se očituju brojem sati govorenja tijekom dana i uvjetima govora u buci. Zamor, stres i bolesti utječu na pogoršanje glasove kvalitete, a nastavnici često rade i moraju govoriti i sa zamorom glasa. Sve skupine vokalnih profesionalaca, pogotovo izloženije dugotrajnoj uporabi glasa, trebale bi biti upoznate s glavnim čimbenicima kulture njege glasa. To uključuje osnovnu teorijsku upućenost tijekom naobrazbe s vokalnom higijenom i njegom glasa, kako bi se problemi s glasom izbjegli ili reducirali te prihvaćanjem kulture traženja stručne pomoći pri prisutnim problemima i simptomima koji dovode do problema s glasom. Svi vokalni profesionalci trebaju biti upoznati:

1. s bitnim sastavnicama proizvodnje glasa
2. s tim kako prepoznati simptome problema glasa
3. s preventivnim ponašanjem pri čuvanju glasove kvalitete
4. s vježbama održavanja kvalitete glasa (npr. fonetske vježbe za glas i izgovor – FVGI)
5. s fonetskim terapeutskim vježbama za glas (npr. AM i FVGI).